

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Yrkeslärarexamen

Lärosäte:	Högskolan Dalarna
Yrkesexamen:	Yrkeslärarexamen

Skriv en självvärdering för den utbildning som leder fram till den examen som utvärderas. Lärosätet ombeds att göra en så reflekterande självvärdering som möjligt genom att identifiera styrkor och utvecklingsområden samt beskriva och värdera hur dessa hanteras för att säkra att hög kvalitet nås i utbildningen. Tyngdpunkten på självvärderingen ska ligga mer på värdering än på beskrivning. Lärosätet ombeds belysa med exempel. Observera att självvärderingen ska utgå från utbildningens aktuella förhållanden vid tidpunkten för självvärderingens inlämnande. Utgå från *Vägledning för utbildningsutvärderingar på grundnivå och avancerad nivå* och basera självvärderingen på de bedömningsgrunder som ingår inom följande bedömningsområden:

- Förutsättningar
- Utformning, genomförande och resultat
- Studentperspektiv
- Arbetsliv och samverkan

Självvärderingen ska inledas med en beskrivning av hur yrkeslärarutbildningen organiseras på en övergripande nivå. Självvärderingen ska ge bedömgruppen en helhetsbild av yrkeslärarutbildningen vid lärosätet, utan länkar till ytterligare information. Om lärosätet anser att kursplaner eller utbildningsplaner krävs för att styrka något kan dessa laddas upp i UKÄ Direkt. UKÄ ber lärosätena att vara uppmärksamma på att:

- Självvärderingen ska indelas i enlighet med angivna rubriker. Rubrikerna inklusive bedömningsgrunderna i mallen får inte tas bort. Eventuella underrubriker kan lärosätet lägga till. Ändra inte mallens utformning såsom marginaler.
- Självvärderingen ska inte överstiga 25 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter, exklusive lärartabellen. Tillkommer gör UKÄ:s instruktioner som totalt utgör 6 sidor.
- Som bilaga till självvärderingen ifylls lärartabellen.

Beskrivning

- Redogör för utbildningens organisation och upplägg på en övergripande nivå och motivera i relation till examensordningen.
- Beskriv relationen mellan den utbildningsvetenskapliga kärnan (inklusive ämnesdidaktik) och den verksamhetsförlagda utbildningen.
- Redogör för arbetet med att säkerställa yrkeskunskaperna i antagningen, dvs. att de särskilda behörighetskraven för yrkeslärare är i enlighet med gällande föreskrifter (*UHRFS 2013:4*).
- Ange när lärosätet erhöll examenstillstånd och ungefärlig omfattning av vilka yrkesprogram som studenterna är antagna mot.

Läroutbildningens organisation och ledning

Högskolan Dalarna (HDa) har delat in sin kärnverksamhet i tre akademier. Akademien Utbildning, hälsa och samhälle (UHS) är sedan 2014 värdakademi för hela läroutbildningsområdet, dvs. för förskolläroprogrammet, grundläroprogrammet (F-3 och 4-6), ämnesläroprogrammet (7-9 och gy), kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) samt yrkesläroprogrammet. Läroutbildningarna leds av *läroutbildningens ledningsgrupp* bestående av akademichefen för UHS, utvecklingsledaren för läroutbildningsområdet, chefen för Pedagogiskt utvecklingscentrum Dalarna (PUD) samt avdelningscheferna för de ämnen som medverkar i läroutbildningarna från akademierna Utbildning, hälsa och samhälle och Humaniora och medier. Till gruppen adjungeras också forskningsledaren för forskningsprofilen Utbildning och lärande samt ordförande i Områdesnämnden för utbildningsvetenskap vid behov. Ett par gånger per termin deltar även programansvariga för samråd. Läroutbildningens ledningsgrupp träffas varannan vecka för löpande samordning och beredning av frågor av mer övergripande karaktär, såsom utbildningarnas dimensionering och utbud, tjänstefördelning och särskilda satsningar inom utbildning, forskning och samverkan som berör områdets gemensamma läroresurser. Beslut i dessa frågor tas av akademichef och respektive avdelningschef. För mer långsiktiga strategi- och planeringsfrågor samlas gruppen tillsammans med programansvariga en gång per termin för en gemensam strategidag.

Den löpande driften och utvecklingen av läroprogrammen samordnas inom *läroutbildningskansliet* under ledning av utvecklingsledare och chefen för avdelningen Utbildningsvetenskap tillsammans med programansvariga och VFU- och utbildningssamordnare. Läroutbildningskansliet träffas varannan vecka för att diskutera såväl drifts- som utvecklingsfrågor.

Varje utbildningsprogram leds i sin tur av en särskild programansvarig som ansvarar för samordning av programmets kurser, studentkontakter samt kvalitetsuppföljning inom programmet. Denna samordning sker framför allt i form av de *programmöten* som genomförs tre till fyra gånger per termin. Då yrkesläroutbildningen bemannas av en relativt liten och samlad lärogrupp deltar vanligtvis alla involverade lärore på dessa programmöten. Vid behov deltar även utvecklingsledare, VFU-ansvariga, internationaliseringsansvarig och chefen för avdelningen Utbildningsvetenskap.

Ett övergripande akademiskt kvalitetsansvar för läroutbildningsprogrammen innehas av *Områdesnämnden för utbildningsvetenskap*, som är det kollegiala organ som har i uppdrag att besluta om utbildningsplaner och genomföra planerad utvärdering av alla kurser och utbildningsprogram inom läroutbildningsområdet i enlighet med fastställd sexårsplan. Förutom läro- och studentrepresentanter har denna nämnd också en extern ledamot som representerar läroprofessionen eller utbildningens

avnämare. Liksom HDA:s övriga områdesnämnder är Områdesnämnden för utbildningsvetenskap underställd högskolans centrala Utbildnings- och forskningsnämnd (UFN) som har det övergripande kvalitetsansvaret för högskolans utbildning på grund-, avancerad och forskarnivå, och därmed har en viktig roll i utvecklingen av högskolans regelverk för akademisk kvalitetssäkring.

Yrkeslärarprogrammets organisation och upplägg

Yrkeslärarprogrammet, liksom övriga lärarprogram vid HDA, bygger på en hög grad av integrering mellan utbildningens olika delar. Alla kurser inom den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK) och den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU:n) organiseras inom ramen för ämnesområdet *pedagogiskt arbete*. Som programstrukturen nedan visar integreras VFU:n med samtliga UVK-kurser utom de två sista i syfte att säkerställa en kontinuerlig koppling mellan utbildningsvetenskaplig teori och pedagogisk praktik genom fem av utbildningens sex terminer. Som också framgår av strukturen ges utbildningen på halvfart för att underlätta genomförandet av studierna för merparten av de studerande som redan arbetar som obehöriga yrkeslärare.

	Programmets kurser	UVK	VFU	Totalt
Termin 1	Skolväsendets historia och samhällsuppdrag - yrkeslärare	6 hp	1,5 hp	7,5 hp
	Ledarskap för yrkeslärare	4,5 hp	3 hp	7,5 hp
Termin 2	Sociala relationer, konflikter och makt i gymnasieskolans yrkesprogram	4,5 hp	3 hp	7,5 hp
	Didaktik för yrkeslärare	4,5 hp	3 hp	7,5 hp
Termin 3	Utveckling och lärande - gymnasieskolans yrkesprogram I	4,5 hp	3 hp	7,5 hp
	Utveckling och lärande - gymnasieskolans yrkesprogram II	3 hp	4,5 hp	7,5 hp
Termin 4	Ungdomars uppväxtvillkor	4,5 hp	3 hp	7,5 hp
	Specialpedagogik - gymnasieskolans yrkesprogram	4,5 hp	3 hp	7,5 hp
Termin 5	Didaktik, bedömning och betygssättning - gymnasieskolans yrkesprogram	6 hp	6 hp	12 hp
	Vetenskapsteori	3 hp		3 hp
Termin 6	Självständigt arbete med inriktning mot utvärdering och utvecklingsarbete	15 hp		15 hp

Programmet ges med 50 % studietakt

UVK betyder utbildningsvetenskaplig kärna

VFU betyder verksamhetsförlagd utbildning

Inför antagningen till yrkeslärarprogrammet ska sökande validera sina yrkeskunskaper utifrån de kunskapskrav som är fastställda av UHR (UHRFS 2013:4). Under ansökningsperioden kontaktas de sökande via mejl vid minst ett tillfälle med information om hur de ska gå tillväga. Validering av yrkeskunskaperna görs vid det högst prioriterade lärosätet, vilket också de sökande informeras om. För sökande till HDa:s yrkeslärarutbildning som förstahandsval valideras yrkeskunskaperna med stöd av ValiWeb, Skellefteå kommun. HDa tillsammans med flera andra lärosäten har under flera år använt ValiWeb:s tjänster och varit med att utveckla det verktyg som används för kontinuerlig kvalitetssäkring. När sökande skapat en användare i ValiWeb och påbörjat kartläggningsarbetet hålls den löpande kontakten mellan sökande och kartläggare av ValiWeb. Kontakten mellan HDa och ValiWeb är också kontinuerlig och tät, exempelvis återkopplas vilka sökande som varit aktiva i kartläggningsverktyget när antagningen har stängts så att en påminnelse kan skickas till de som ej påbörjat validering. På så vis fångas flera upp som annars hade missat att validera sina yrkeskunskaper. ValiWeb sköter kartläggningsstödet och har god kontakt med yrkesexperter och branscher. De experter/bedömare som används finns också med i den nationella bedömarbanken och får samma information och utbildning som övriga nationella experter/bedömare. Efter slutförd bedömning granskar HDa:s antagningsenhet de sökandes dokument inklusive bedömningar och motiveringar och fattar därefter beslut om antagning.

HDa erhöll examenstillstånd för yrkeslärarexamen 2011 och antog de första studenterna med start vårterminen 2012. Sedan dess har HDa antagit ca 30–40 studenter per år (endast vårantagning). Då vi vanligtvis antar samtliga studenter som bedömts behöriga, oavsett yrkesämne, sker ingen antagning mot specifika yrkesprogram. De vanligast förekommande yrkesämnena bland våra studenter visar att de flesta undervisar, eller kommer att undervisa, inom bygg- och anläggningsprogrammet, fordon- och transportprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet. De studerande som påbörjade sina studier på yrkeslärarutbildningen våren 2020 är fördelade på följande yrkesprogram på gymnasiet:

Vård	Bygg	Handel	Fordon	NB	BF	Frisör	El	Hotell	Ind.	VVS	Stylist
8	7	7	4	4	3	3	3	2	2	2	1

Förutsättningar

Personal

Bedömningsgrund:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Relatera till ifylld och bilagd lärartabell.

Huvuddelen av personalstyrkan inom yrkeslärarutbildningen är anställda i ämnet pedagogiskt arbete, vilket också är det ämne som har huvudansvaret för kurserna inom den utbildningsvetenskapliga kärnan och VFU:n inom HDa:s samtliga lärarutbildningsprogram. Att samla huvuddelen av lärarkompetensen inom en och samma ämnesmiljö ser vi som en styrka då vi kan bygga upp en kollektiv kompetens och samarbeta kring undervisning i liknande UVK-kurser inom olika program, men med inriktning mot samma skolformer, såsom ämneslärar-, yrkeslärar- och KPU-programmen.

Ett utvecklingsområde inom samtliga lärarutbildningsprogram har varit att stärka den vetenskapliga kompetensen inom det område som vid HDa benämns pedagogiskt arbete, vilket förutom UVK-kurserna även ansvarar för VFU-kurserna. Under en tioårsperiod har därför resurser satsats på att bygga upp en utbildningsvetenskaplig forsknings- och utbildningsmiljö som är stark nog att ansvara för sin egen forskarutbildning. Denna satsning har resulterat i att HDa sedan 2017 har examenstillstånd på forskarnivå inom området pedagogiskt arbete och har idag ett 20-tal doktorander. Merparten av dessa doktorander är också verksamma lärare och förskollärare som arbetar parallellt med sina studier. Ett utvecklingsområde är att i kommande doktorandutlysningar även rekrytera verksamma yrkeslärare till vår forskarutbildning. Ett led i detta arbete är att skapa bättre möjligheter för examinerade yrkeslärare att gå vidare till studier på avancerad nivå, bl.a. genom att de studerande nu kan välja att skriva en akademisk uppsats redan under den avslutande kursen på yrkeslärarprogrammet. På så vis kan de yrkeslärare som har tillräckliga förkunskaper bli behöriga till vårt magisterprogram och därefter söka in till forskarutbildningen i pedagogiskt arbete.

En styrka bland lärargruppen verksam inom yrkeslärarprogrammet är den höga andelen lärare med professionskompetens. Samtliga lärare har egen lärarexamen varav sex lärare har mångårig erfarenhet av undervisning inom gymnasieskolans yrkesprogram. Fyra av lärarna har lärarexamen i yrkesämnen och fem har erfarenhet av undervisning i gymnasieskolans yrkesämnen. Vidare har lärare inom kollegiet erfarenheter från bl.a. utredningsarbete på Skolverket av gymnasieskolans yrkesprogram med fokus på APL samt olika ledningsfunktioner inom såväl gymnasieskola, yrkeshögskola och branschorganisationer. Samtliga lärare i kollegiet förutom en har genomfört grundläggande högskolepedagogisk utbildning.

Som nämnts ovan har HDa arbetat medvetet med att bygga upp en hög vetenskaplig kompetens inom det utbildningsvetenskapliga området. Av de som omfattningsmässigt genomför den större delen av undervisningen i yrkeslärarutbildningen är för närvarande 4 av 7 lärare disputerade inom för utbildningen relevanta ämnesområden, såsom vuxnas lärande, gymnasielärares skrivpraktiker, unga och institutionaliserade skolformer samt bilder och bildtextsanalys i läromedel. Tre av dessa lektorer, vilka tillsammans undervisar i merparten av programmets kurser, är engagerade i ett flertal olika forskningsprojekt som rör yrkesutbildning, och har bland annat beviljats 300 timmar vardera för yrkesutbildningsrelaterad forskning under 2020. Under 2019 presenterades två pågående forskningsprojekt med anknytning till yrkesutbildning på HDa:s utbildningsvetenskapliga högre seminarium av yrkeslärarprogrammets lektorer: "Lärare som lyckas med ämnesintegrering" och "Forskningsöversikt över yrkeslärarutbildning". Det första projektet studerar ämnesintegrering mellan matematik och yrkesämnen och berör frågor om kollegialt samarbete och olika förståelse av ämnesinnehåll. Genom att forskningsprojektet pågått under två år har studenter återkommande haft möjlighet att följa studien i samband med att frågor om ämnesintegrering aktualiserats inom utbildningen. Litteraturöversikten av forskning om yrkeslärarutbildning utgör en viktig grund för den fortsatta utvecklingen av yrkeslärarprogrammet och dess vetenskapliga grund. Bland adjunkterna har två magisterexamen och övriga två genomgår magisterutbildning inom ramen för sin kompetensutveckling.

För att relevant professionsrelaterad såväl som vetenskaplig kompetens ska komma alla yrkeslärarstudenter till del arbetar vi medvetet inom utbildningen för att skapa lärarlag som på ett ändamålsenligt sätt kompletterar varandra. Även om de studerande vanligtvis delas in i seminariegrupper som leds av en och samma lärare för att skapa kontinuitet, ser vi till att de också får möta andra lärare i samband med föreläsningar.

Även om den sammanlagda lärarkompetensen inom programmet successivt har förstärkts sedan starten för sju år sedan, inser vi betydelsen av att bedriva ett kontinuerligt kompetensutvecklingsarbete för att försöka motverka de kompetensbrister som annars uppstår. Detta sker genom det systematiska kvalitetsarbetet på program- och ämnesnivå (se nedan) där programmet årligen följer upp utfallet i en verksamhetsberättelse som ligger till grund för kommande verksamhetsplan, som har ett treårigt perspektiv med årsvisa delmål. De identifierade kompetensbehoven behandlas sedan i lärarutbildningens ledningsgrupp som årligen bereder beslut om vilka strategiska prioriteringar som behöver göras på kort och lång sikt för att säkerställa lärarkompetensen inom respektive lärarutbildningsprogram, genom kompetensutveckling av befintlig personal i form av forskning, forskarutbildning, magisterutbildning och särskilda utvecklingsåtgärder, samt genom strategiska nyrekryteringar. En framgångsfaktor som vi identifierat i detta kontinuerliga kompetensutvecklingsarbete är att de ytterst ansvariga för utbildning, forskning och samverkan är delaktiga i såväl analysen som besluten om vilka prioriteringar som behöver göras. En utmaning är dock att lärarkompetensen lätt blir personbunden, vilket kan leda till tillfällig kompetensbrist när det sker större förändringar i personalens arbetsuppgifter, t.ex. i samband med olika forsknings- och samverkansuppdrag. Vi försöker dock motverka denna personbundenhet genom att kontinuerligt skola in nya medarbetare och överföra kompetens mellan de olika lärarutbildningsprogrammen.

Kompetensen bland de verksamhetsförlagda lärarutbildare (VFU-handledare) som högskolan anlitar är överlag god, men tenderar att variera. Vid valet av handledare bedömer HDa om handledaren dels har en

handledarutbildning, dels är behörig i det aktuella yrkesämnet. Handledaren bör också finnas inom en rimlig geografisk närhet. Om det inte är möjligt att utse en handledare som uppfyller samtliga krav förs en dialog med Högskolan Dalarna om en alternativ lösning. Hittills har dock merparten av VFU-handledarna genomgått handledarutbildning vid HDa eller annat lärosäte med lärarutbildning. Även om studenternas VFU fungerar tillfredsställande har vi identifierat samverkan med och fortbildning av VFU-handledare som ett viktigt utvecklingsområde (se nedan).

Sammantaget menar vi därför att lärarna inom yrkeslärarutbildningen utgör en sammanhållen lärargrupp som präglas av stabilitet, kontinuitet och tillgänglighet, och att lärarkapaciteten står i proportion till utbildningens omfattning och innehåll, på kort såväl som lång sikt.

Förutsättningar

Utbildningsmiljö

Bedömningsgrund:

Det finns en för utbildningen vetenskaplig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Som beskrivits ovan arbetar HDa medvetet med att bygga upp sammanhållna akademiska miljöer där våra tre uppdrag – utbildning, forskning och samverkan/samproduktion – ömsesidigt befruktas varandra och bildar en helhet. Men eftersom lärarutbildningsområdet, vid HDa såväl som nationellt, traditionellt har varit utbildningstungt, och haft personal med stark professionsförankring, har det funnits utmaningar vad gäller utbildningarnas forskningsanknytning. Framför allt gäller det den professionsinriktade forskningsverksamheten, vilket innebär att det har varit en relativt lång process att bygga upp en akademisk miljö som är i paritet med andra professionsutbildningar. Detta gäller inte minst yrkeslärarutbildningen som nationellt sett kämpat med att erhålla samma akademiska status som övriga lärarexamina, en ambition som HDa delar med andra lärosäten med yrkeslärarutbildning.

Sedan starten av de nya lärarexamina 2011 har det dock skett en stor utveckling av HDa:s utbildningsvetenskapliga forskningsverksamhet av direkt relevans för våra lärarutbildningsprogram och relativt omfattande uppdragsutbildning. Forskningsprofilen *Utbildning och lärande* har under denna tid mer än fördubblat sin verksamhet, och samlar idag ett 60-tal disputerade forskare samt ett 20-tal doktorander med intresse för förskola, skola och utbildning. Profilen har som uppdrag att stödja såväl lärarutbildningarna som den omfattande vidareutbildning av lärare och förskollärare som bedrivs vid HDa. Inom profilen finns en närhet mellan ämnesmiljöer och forskare och en bred bas av forskning som studerar kunskapsobjekten undervisning, lärande, fostran och omsorg från olika utgångspunkter. Som bevis på att denna medvetna satsning på att bygga upp en stark utbildningsvetenskaplig forskningsmiljö i

anslutning till våra lärarutbildningar varit framgångsrik erhöj HDa under 2017 examenstillstånd på forskarnivå inom området, tillika forskarutbildningsämnet, pedagogiskt arbete. Pedagogiskt arbete är idag ett etablerat forskarutbildningsämne i Sverige som kännetecknas av en praktikorienterad interdisciplinär ansats med fokus på undervisning och lärande i olika skolformer. Ämnet är inlemmat i en internationell utveckling där frågor av relevans för lärarprofessionen i tilltagande grad blir föremål för forskning i takt med att krav ställs på att även skolans och förskolans verksamhet ska vila på vetenskaplig grund. Det som kännetecknar forskarutbildningsämnet vid HDa är dess tydliga inriktning mot institutionella pedagogiska praktiker och att forskningen i stor utsträckning bedrivs i nära anslutning till dessa pedagogiska praktiker.

Samtliga disputerade forskare inom profilen Utbildning och lärande, och en stor del av doktoranderna, är också delaktiga som lärarutbildare, vilket gör att lärarstudenterna i sin undervisning på ett naturligt sätt får ta del av den utbildningsvetenskapliga forskning som bedrivs. I samband med vetenskapliga arrangemang som konferenser, gästföreläsningar och disputationer uppmanas lärarstudenter att närvara i mån av plats. I största möjliga mån streamas dessutom öppna föreläsningar för att underlätta för lärarstudenter som har svårt att ta sig till campus att ta del av det som erbjuds.

I syfte att skapa och upprätthålla en kritisk och kreativ forsknings- och utbildningsmiljö inom forskningsprofilen Utbildning och lärande, såväl som inom lärarutbildningsområdet i stort, har en systematisk struktur av olika typer av mötesplatser inrättats. Den övergripande arenan för den forskning som bedrivs inom forskningsprofilen är det högre *utbildningsvetenskapliga seminariet* som samlas varannan vecka. Förutom presentationer och diskussioner av pågående forskning vid HDa besöks också seminariet regelbundet av nationella och internationella forskare inom det utbildningsvetenskapliga området. Seminariet samlar vanligtvis ett trettio-tal disputerade forskare och doktorander samt ett varierande antal adjunkter beroende på vilket typ av text eller presentation det är som läggs fram.

Sedan ett par år tillbaka har forskningsprofilen Utbildning och lärande även inrättat ett antal s.k. *kollegiala mötesplatser* med ett tydligare fokus på olika verksamhets- och ämnesområden. Dessa mötesplatser har en något mer informell karaktär och behandlar allt från pågående forskningsprojekt och gemensamma publikationer till idéer för nya forskningsprojekt och forskningssamarbeten. Egna texter av disputerade forskare, doktorander och magistrander såväl som aktuella forskningsartiklar och teoretiska texter inom ämnesområdet tas upp till diskussion. Mötesplatserna är också kopplade till olika nationella och internationella nätverk och utbyte sker i form av inbjudna forskare från andra lärosäten och gemensamt deltagande på ämnesdidaktiska konferenser. De kollegiala mötesplatser som är av intresse för personalen inom yrkeslärarprogrammet är *Pedagogiskt ledarskap och pedagogiska miljöer* och *Högskoledidaktik*, vid sidan av de yrk-seminarier som beskrivs nedan.

En annan viktig del i lärarutbildningens samlade utbildningsmiljö är de särskilda *Lärarutbildningsdagar* som en gång per termin samlar ansvariga och medverkande från HDa:s samtliga lärarutbildningsprogram för diskussioner kring angelägna professions- och kompetensutvecklingsfrågor. Syftet med dessa heldagar är att ge lärarutbildare möjlighet att lyfta blicken från den egna kursen och sitt eget program och ta till sig nya idéer och perspektiv från kollegor aktiva inom angränsande verksamheter. Teman som har behandlats på de senaste årens lärarutbildningsdagar är bl.a. digital kompetens i lärarutbildningen, undervisning i bedömning och betygsättning samt språklig och kulturell mångfald i skola och förskola – utmaningar och möjligheter för verksamma och blivande lärare. Erfarenheter visar att dessa kollegiala sammankomster

bidrar till att skapa en kritisk och kreativ utbildningsmiljö bland lärarlagen som främjar ett vetenskapligt såväl som professionsinriktat arbete hos lärarna.

Beträffande yrkeslärarutbildningens mer specifika utbildningsmiljö vill vi lyfta fram betydelsen av de täta och goda nationella samarbeten som etablerats, både vad gäller utbildningsansvariga genom Yrkesutbildningsnätverket, och vad gäller forskning och skolutveckling genom den årligen återkommande konferensen NORDYRK. Såväl lektorer som adjunkter verksamma inom yrkeslärarprogrammet deltar aktivt och regelbundet vid NORDYRK:s sammankomster, och HDa stod värd för 2017 års konferens. Forskande lärare från HDa har även deltagit och presenterat sin forskning vid de yrk-seminarier som Karlstad universitet återkommande anordnar.

Även lokalt vid HDa har vi bildat ett s.k. yrk-seminarium med särskilt fokus på forskning och utveckling av yrkeslärande och yrkesutbildning. Hösten 2019 genomfördes två sådana forskningsseminarier. Vid dessa deltog förutom de tre forskande lektorerna på yrkeslärarprogrammet även andra forskare vid HDa, intresserade studenter från yrkeslärarprogrammet och speciellt inbjudna gäster. Den 30 september var den inbjudna gästen docent Ingrid Henning-Loeb från Göteborgs universitet, som förutom att leda seminariet på temat praktikarkitekturer även höll en föreläsning för studenter i programmets avslutande kurs. Den 27 november var de inbjudna gästerna professor Per Andersson från Linköpings universitet och docent Susanne Gustavsson från Göteborgs universitet. Under seminariet behandlades ett artikelutkast för en forskningsöversikt om internationellt publicerad nordisk forskning om yrkeslärarutbildning som skrivits av en av yrkeslärarprogrammets forskande lektorer inom ett pågående forskningsprojekt. Under våren 2020 planeras ett samarbete med en forskargrupp från Högskolan Dalarna och Stockholms universitet som skriver en antologi om praktiskt kunnande för lärarstudenter. De första yrk-seminarierna genomfördes som ett utvecklingsprojekt för att stärka utbildnings- och forskningsmiljön kring yrkeslärarprogrammet 2017, och har presenterats mer ingående av Annerberg och Fändrik (2018, se nedan).

Sammantaget har de senaste årens arbete med att utveckla nära band mellan utbildning och forskning visat goda resultat. Det visar sig bl.a. genom ökade antal forskningsprojekt och ökad seminarieverksamhet samt genom att studenterna möter fler och mer aktuella forskningsartiklar som kurslitteratur och fler forskare som föreläsare och lärare i kurserna. Vi avser fortsätta att utveckla såväl forskningen som den nära kopplingen mellan forskning och utbildning. Forskningsmässigt är målet att öka publiceringen av forskning, utöka seminarieverksamheten och att samarbeta mer med andra lärosäten såväl internationellt som nationellt. Avseende stärkandet av kopplingen mellan forskning och utbildning är målet bland annat att använda de programinterna rutinerna för kommunikation kring forskning och utbildning som tagits fram hösten 2019 så att kurslitteratur och föreläsare väljs utifrån aktuella forskningsprojekt. Dessa rutiner resulterar i kontinuerligt uppdaterade sammanställningar av den yrkeslärarrelaterade forskning som publiceras på svenska eller i *Nordic Journal of Vocational Education and Training, NJVET*. Deltagande på de seminarier Karlstads universitets forskare inom yrkeslärande erbjuder är ett av sätten att tillgå aktuell forskning. Forskare från HDa har även presenterat studier på detta forum.

Kännetecknande för utbildningsmiljön vid HDa är också den väletablerade samverkan med skolhuvudmännen i regionen. Vår samverkansorganisation genom *Pedagogiskt utvecklingscentrum Dalarna (PUD)* beskrivs mer utförligt under rubriken Arbetsliv och samverkan nedan. Nämnas här bör dock skapandet av

den samfinansierade Skolforskningsfonden som stödjer praktisknära forskning av direkt relevans för skolans utveckling och som ingår i såväl skolhuvudmannens som lärarutbildningens strategiska utvecklingssträvanden. De 20-tal projekt som beviljats stöd från Skolforskningsfonden sedan starten för tio år sedan har bidragit starkt till att verksamhetsanknyta HDa:s utbildningsvetenskapliga forskning och därigenom stärka lärarutbildningarnas kunskapsbas. Som exempel på projekt av direkt relevans för yrkeslärarprogrammet kan nämnas "Lärande som lyckas med ämnesintegrering".

I samverkan med skolhuvudmännen i PUD bedriver HDa också den regionala och samfinansierade forskarskolan *Skolnära*. Forskarskolan vänder sig till verksamma lärare och förskollärare i regionen och har sedan starten ht 2013 finansierat femton regionala licentiander som studerar på 50 eller 80 % och arbetar kvar i skolan på 50 eller 20 %. Då dessa licentiander delvis har sin arbetsplats på HDa och deltar regelbundet i de kollegiala mötesplatserna beskrivna ovan bidrar de också till att professionsanknyta den utbildningsvetenskapliga forsknings- och utbildningsmiljön vid HDa. Ambitionen är att inom två år anta minst en doktorand med inriktning mot yrkeslärande, gärna med yrkesläraryrkgrund.

En annan mycket betydelsefull del av utbildningsmiljön för yrkeslärarprogrammets studenter är den miljö som de möter under VFU. Eftersom programmet är nätbaserat, har HDa under lång tid haft en ambition att studenter som utbildas via nätet i så stor utsträckning som möjligt ska utbildas vid en skola i sin hemkommun. Det ställer naturligtvis stora krav på en fungerande samverkan mellan högskola och skola när högskolans lärare och skolans VFU-handledare finns geografiskt långt ifrån varandra. Med hjälp av modern informations- och kommunikationsteknik håller vi på att bygga upp en samverkansrutin kring studenternas utbildning som består av dels utvecklingssamtal, där student, VFU-handledare och seminarieledare vid HDa möts via nätet, och dels bedömningsamtal, där endast handledare och seminarieledare möts för en slutlig bedömning av studentens målluppfyllelse i relation till betygskriterierna.

En utmaning för HDa har under många år varit att anordna VFU-platser till studenter i sina hemkommuner, utanför Dalarnas län. Idag finns dock ett stort kontaktnät mellan HDa:s VFU-samordnare och kommunala samordnare och rektorer i hela landet. Från och med 2020 har HDa en person som särskilt ansvarar för VFU-placeringar inom yrkeslärarutbildningen. Vid valet av handledare kontrollerar denne att handledaren dels har en handledarutbildning, dels är behörig i det aktuella yrkesämnet. På så sätt säkerställs att studenter i största möjliga mån får behöriga och utbildade VFU-handledare och att de kan placeras på en gymnasieskola i rätt yrkesämne/n i en kommun nära sin bostadsort. I de fall handledaren inte har handledarutbildning sedan tidigare erbjuder HDa nya handledare att läsa den handledarutbildning om 7,5 hp som finns vid HDa, men handledare kan också vara utbildade vid andra universitet och högskolor.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Under hösten 2019 och våren 2020 har samtliga kursansvariga lärare inom yrkeslärarutbildningen tillsammans genomfört en inventering av hur vi idag arbetar med måluppfyllelsen av utbildningens samtliga examensmål i form av lärandemål, lärandeaktiviteter, examination och bedömningskriterier. Denna inventering har resulterat i en omfattande matris som tydliggör hur progressionen ser ut genom hela utbildningen och vilka kurser som har det huvudsakliga ansvaret för respektive examensmål. Nedan ges en sammanfattning av vilka kurser som har ett huvudansvar för att de tre utvalda examensmålen examineras (grön) och vilka kurser som examinerar delar av målet (gul).

Kurs	Mål 1	Mål 2	Mål 3	Jämställdhet
Skolväsendets historia och samhällsuppdrag				
Ledarskap för yrkeslärare				
Sociala relationer, konflikter och makt				
Didaktik för yrkeslärare				
Utveckling och lärande I				
Utveckling och lärande II				
Ungdomars uppväxtvillkor				
Specialpedagogik				
Didaktik, bedömning och betygssättning				
Vetenskapsteori				
Självständigt arbete - utvärdering och utvecklingsarbete				

Mål: 1. För yrkeslärarexamen ska studenten

- visa sådana kunskaper i didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för yrkesutövningen i övrigt samt visa kännedom om vuxnas lärande

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Dessa exempel kan bestå av kursmål, lärandeaktiviteter, hur examinationsuppgifter är utformade och vilka bedömningskriterier som används.

Beskrivning

I vår inventering och analys av yrkeslärarutbildningens måluppfyllelse har vi tolkat examensmål 1 och 2 som uttryck för i grunden samma didaktiska kompetens. Vi menar att de didaktiska kunskaper som beskrivs i examensmål 1 utgör en grundförutsättning för att kunna ”planera, genomföra, utvärdera och

utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling". Av denna anledning överlappar stora delar av beskrivningarna av vilka kurser det är som skapar förutsättningar för de studerande att utveckla och visa denna didaktiska kompetens.

Då det inte finns plats att beskriva hur detta examensmål behandlas i alla kurser, väljer vi här att exemplifiera med lärandemål, lärandeaktivitet, examination och bedömningskriterier från kursen *Didaktik för yrkeslärare* som ges under utbildningens andra termin.

Kurs	Exempel på lärandemål	Lärandeaktiviteter	Examination	Bedömningskriterier
Didaktik för yrkeslärare 7,5 hp (varav 3 hp VFU) Termin 2	<p>- visa kunskap om allmändidaktiska och yrkesämnesdidaktiska teorier</p> <p>- visa förmåga att, utifrån gymnasieskolans styrdokument, självständigt och i samarbete med verksamma lärare, välja undervisningsinnehåll samt omsätta detta i relation till verksamhetens mål och elevers skilda förutsättningar</p> <p>- visa förmåga att, utifrån gällande styrdokument, leda pedagogisk verksamhet utifrån medvetna val, såväl i skolförlagd undervisning som i arbetsplatsförlagt lärande (APL)</p> <p>- visa förmåga att diskutera och analysera den egna undervisningen i samarbete med verksamma lärare och i relation till skolans styrdokument såväl som till allmändidaktiska och yrkesämnesdidaktiska teorier</p>	<p>7 dagars VFU under handledning.</p> <p>Inledande dubbelföreläsning om didaktikbegreppet, läroplansteori och forskning om undervisningsmetoder.</p> <p>Seminarium 1: Litteratur om allmändidaktik och generella undervisningsmetoder.</p> <p>Seminarium 2: Litteratur om didaktik och metoder för yrkesundervisning.</p> <p>Seminarium 3: muntlig redovisning av observation av planering och genomförande av handledares undervisningsmoment.</p> <p>Seminarium 4: Planering av eget undervisningsmoment utifrån didaktiska val. Innehåll, metod och koppling till styrdokument ska tydligt framgå. Genomgående behandlas såväl ungdomars som vuxnas lärande (boken <i>Vuxenpedagogik</i> utgör kurslitteratur).</p>	<p>De studerandes förmåga att undervisa och att analysera sin egen undervisning bedöms under VFU med uppföljande tvåpartssamtal med handledaren.</p> <p>Muntlig examination. Se seminarium 3 och 4.</p> <p>Skriftlig examination. Med utgångspunkt i erfarenheter från VFU (dvs. egen och handledares undervisning) formulerar de studerande ett didaktiskt problem. De presenterar, beskriver och analyserar problemet med tydliga och relevanta referenser till kursens litteratur.</p>	<p>Godkänd: De studerande ska skriftligt och muntligt kunna reflektera på en grundläggande nivå över andras såväl som egna didaktiska val med stöd av didaktisk teori. Det ska framgå att den studerande har förstått huvudinnehållet i den didaktiska litteraturen och kan relatera de didaktiska teorierna till såväl styrdokument som yrkesundervisningens möjligheter och utmaningar. Studenten ska ha kännedom om några allmändidaktiska och yrkesdidaktiska metoder.</p> <p>Väl godkänd: Förutom kriterierna för godkänt krävs välutvecklade analyser och slutsatser som bygger på kritiska och problematiserande granskningar av såväl undervisningsmoment som didaktisk teori.</p>

I kurserna *Utveckling och lärande – gymnasieskolans yrkesprogram* behandlas examensmålet bland annat utifrån digitala perspektiv genom att studenten tillämpar och testar ett digitalt verktyg i undervisning i yrkesämnet (t.ex. flippat klassrum eller simulering) och i kursen *Specialpedagogik för yrkeslärare* behandlas olika former av didaktiska anpassningar som kan behöva göras för att möta de specifika utmaningar som yrkeslärare möter i den pedagogiska verksamheten. Bland annat använder studenterna metoden *strukturerade textsamtal* för att arbeta med text- och ordförståelse i anslutning till det specifika yrkesspråket i syfte att utveckla sin egen undervisning och individanpassa undervisning för optimering av lärande.

Undervisning om vuxnas lärande förekommer i flera kurser, och det är ett område som många av studenterna väljer att fördjupa sig inom. Men eftersom alla studenter med yrkeslärarexamen är behöriga att undervisa på vuxenutbildningen, och eftersom omkring en tredjedel av våra studenter arbetar på eller gör sin VFU inom vuxenutbildning, har vi identifierat vuxnas lärande och undervisning inom vuxenutbildningen som ett utvecklingsområde som behöver få större utrymme i den litteratur samtliga studenter tar del av.

Analys och värdering

Det finns flera utmaningar förknippade med genomförandet av detta mål. En stor del handlar om att forskningen inom det yrkesdidaktiska området är begränsad och att det är svårt att helt bemanna yrkeslärarprogrammet med personal som både har bakgrund som yrkeslärare och erfarenheter av forskning. Eftersom HDa antar studenter oavsett yrkesämne och undervisar dem i blandade grupper finns hela tiden en bredd av yrkesinriktningar representerade, men inte alltid ett djup vad gäller de studerandes specifika yrkesämnen. Vår erfarenhet visar dock att undervisningen är fördjupande vad gäller yrkesdidaktik då en övervägande majoritet av studenterna arbetar som yrkeslärare samtidigt som de studerar, och då kursuppgifterna hela tiden inriktar sig mot yrkesdidaktiska frågeställningar inom den egna undervisningen. En av utbildningens styrkor är att studenterna genom de blandade yrkesämnesgrupperna möter blivande lärare med olika ämnen. Detta bidrar till att studenterna utvecklar förståelse både för den egna rollen (och ämnet) och andras, dvs. det bidrar positivt till det identitetsarbete varje blivande yrkeslärare måste genomgå och skapar ett tillåtande och utvecklande samtalsklimat. Ett utvecklingsområde som vi har identifierat är dock att vi i större utsträckning bör bjuda in även externa forskare med yrkes(ämnes)didaktisk inriktning och verksamma yrkeslärare som är erkänt skickliga didaktiker, för att ytterligare komplettera den lärarkompetens som finns hos den ordinarie lärargruppen.

Åtgärd: Yrkesdidaktisk workshop

Hösten 2019 planerades ett pilotprojekt med tre yrkesdidaktiska seminarier, med tema omvårdnad, fordon och bygg, där yrkesverksamma lärare med erkänt god didaktisk kompetens bjuds in till att träffa studenterna i utbildningen genom att hålla i en workshop. På grund av sjukskrivningar har projektet förlagts till våren 2020. Innehållet i dessa tre planerade workshops ska vara yrkesdidaktiskt och det avgörs både av de verksamma yrkeslärarnas synpunkter på vad blivande yrkeslärare bäst behöver och av studenternas egna önskemål om vad de själva ser ett behov av. De yrkesverksamma lärare som håller i workshopen väljer om de vill dela upp sig och hålla i olika delar av workshopen eller att samarbeta kring olika moment. Vi har möjlighet att med teknikens hjälp i viss mån skapa simuleringar och använda oss av inspelningar av digitalt material om deltagarna på workshopen önskar detta. Exempel på erkännande av de verksamma yrkeslärarnas yrkesdidaktiska kompetens är att de skrivit undervisningsmaterial i ämnet, att de återkommande fått goda vitsord av VFU-studenter, att de tilldelats didaktiska eller pedagogiska utmärkelser av olika slag eller att de lyfts fram som förebilder i andra sammanhang.

En samordnare från HDa samlar in studenternas och de yrkesverksamma lärarnas önskemål om vad workshopen bör innehålla och föreslår sedan ett program och upplägg. Exempel på valt innehåll för temat omvårdnad är kontakt med APL-handledare och hur man förbereder gymnasieeleverna inför sin APL (arbetsplatsförlagt lärande). Samordnaren stöttar även högskoledidaktiskt och sköter utvärderingen. Lärare från HDa deltar alltid på workshopen då vi ansvarar för kvaliteten och forskningsanknytningen. Vi ser också att projektet kan skapa goda tillfällen att identifiera kommande forskningsprojekt som har stor relevans för yrkesverksamma yrkeslärare och för yrkeslärarstudenter. Inför hösten planeras innehållet på dessa yrkesdidaktiska workshops utifrån teman som är mer ämnesöverskridande, men fortfarande tydligt yrkesdidaktiska, t.ex. "att lära ut rörelser", "att bedöma rörelser" samt "att lära sig delta i en praktik". Till dessa yrkesdidaktiska workshop har samtliga anordnare av yrkeslärarutbildning bjudits in tillsammans med sina studenter, och vi avser arbeta för ett större nationellt nätverk för yrkeslärande. Projektet är tänkt som en återkommande, växande, aktivitet som utvecklas i samverkan med andra lärosäten. Det

består av lärandeaktiviteter, som inte examineras under själva workshopen, utan som utgör stöd för olika kurser med yrkesdidaktisk inriktning på olika lärosäten och under olika terminer inom utbildningen.

Åtgärder för att säkerställa att samtliga studenter tillägnar sig kunskaper om vuxenutbildning och vuxnas lärande innehåller såväl föreläsningar om forskning som komplettering av aktuell, obligatorisk, kurslitteratur. Samma sak gäller för övrigt didaktiska utmaningar som rör språkstödande arbetsätt. Vi avser även att i utbildningen, i större utsträckning, inrikta de självständiga arbeten som genomförs av studenter inom ramen för de avslutande kurserna mot dessa områden. Vi har mycket goda erfarenheter av de arbeten som hittills behandlat utveckling av didaktiska aspekter av undervisning som rör vuxenutbildning och språkstödande arbetsätt.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål 2. För yrkeslärarexamen ska studenten

- visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Dessa exempel kan bestå av kursmål, lärandeaktiviteter, hur examinationsuppgifter är utformade och vilka bedömningskriterier som används.

Beskrivning

Som beskrivits ovan ser HDa detta examensmål som ett uttryck för färdighetsaspekten av den didaktiska kompetensen, dvs. förmågan att tillämpa de didaktiska och ämnesdidaktiska kunskaper som utvecklas under utbildningen i den egna pedagogiska verksamheten. Detta betyder att alla kurser som innehåller VFU på ett eller annat sätt är med och bidrar till att denna didaktiska förmåga utvecklas. Av utrymmesskäl illustreras progressionen mot detta examenmål med hjälp av tre olika kurser som genomförs under utbildningens första, femte och sista termin. Förmågan att välja innehåll samt *planera och genomföra* undervisning introduceras redan under den första terminen i kursen *Ledarskap för yrkeslärare*.

Huvudansvaret för att utveckla och examinera den didaktiska förmågan att *planera, genomföra och utvärdera* undervisning i relation till elevers lärande ligger sedan på kursen *Didaktik, bedömning och betygssättning för yrkeslärare*, 12 hp, vilken också innehåller flest antal VFU-poäng (6 hp). Under den avslutande kursen *Självständigt arbete med inriktning mot utvärdering och utvecklingsarbete* genomförs

sedan studenterna ett eget utvecklingsarbete som bygger på en *utvärdering* av den egna undervisningen i syfte att *utveckla* en specifik del av undervisningspraktiken.

Kurs	Lärandemål	Lärandeaktiviteter	Examination	Bedömningskriterier
<i>Ledarskap för yrkeslärare</i> , 7,5 hp (varav 3 hp VFU).	- visa begynnande förmåga att leda pedagogisk verksamhet samt kommunicera och samarbeta väl med elever, lärare och medstudenter	7 dagar VFU samt VFU-uppgifter och uppföljande seminarier . Föreläsning om ledarskap. Studenterna gör en enklare undervisningsplanering som sedan utvärderas i en enklare form av Lesson study . Seminarier med behandling av litteratur om ledarskap.	Aktivt deltagande i <i>Lesson study</i> . Bedömning sker även under VFU:n med uppföljande tvåpartsamtal med handledaren. Muntlig redovisning av grupparbete samt enskild skriftlig examination.	För <i>godkänt/väl godkänt</i> betyg krävs att planeringen av ett undervisningsmoment är <i>genomförbar/visar på god förståelse för pedagogiskt ledarskap</i> och att de studerande visar <i>förmåga/god förmåga</i> att skapa en undervisningssituation som möjliggör elevernas lärande, speciellt med avseende på relationen lärare–elev och i överensstämmelse med skolans värdegrund och yrkesetiska principer. Utifrån andras och egna erfarenheter av undervisning ska de studerande kunna dra <i>slutsatser/insiktsfulla slutsatser</i> om pedagogiskt ledarskap på ett sätt som visar att de tagit till sig av kurslitteraturen och kommunikationen med handledare och medstudenter.
<i>Didaktik, bedömning och betygssättning för yrkeslärare</i> , 12 hp (varav 6 hp VFU).	- visa fördjupade kunskaper om och förmåga att, självständigt och i samarbete med verkamma lärare, planera, genomföra och utvärdera undervisning, med utgångspunkt i elevers lärande såväl som gymnasieskolans styrdokument - visa kunskaper om bedömning och betygssättning, såväl i det skolförlagda som i det arbetsplatsförlagda lärandet - visa förmåga att kommunicera vad elever lär sig och vad som bedöms och betygssätts av det eleverna visar kunskap om - visa förmåga att analysera	14 dagar VFU med uppgifter och uppföljande seminarier. Föreläsning om bedömning. Seminarium 1 Litteratur om bedömning av kunskaper och planering av undervisning. Föreläsning om kunskap och kunnande. Seminarium 2: Litteratur om bedömningsunderlag, bedömningsstöd samt att kommunicera bedömning. Lundahls föreläsningsserie om bedömning. Seminarium 3 Litteratur om APL. Campusträff: Litteratur, workshop eller föreläsning om bedömningsstöd, formativ återkoppling och utvecklingsamtal. Redovisning av muntlig examinationsuppgift 1:	De studerande studerandes förmåga att planera, genomföra och utvärdera undervisning bedöms under VFU med uppföljande utvecklingsamtal . Planeringen och utvärderingen examineras även genom skriftlig examinationsuppgift och avslutande muntlig ventilering. Muntlig examination 1: De studerande analyserar och kritiskt granskar gjorda bedömningar av elevers ämnesspecifika kunskaper. (Material från VFU.) Denna analys ligger till grund för studentens egen planering. Kamratrespons. Skriftlig examination: Litteraturgenomgång, planering med hjälp av konstruktiv	Skriftlig examination <i>Godkänd</i> De studerande ska visa förmåga att självständigt planera, genomföra och utvärdera undervisning i överensstämmelse med skolans styrdokument och i alla steg motivera sina didaktiska val i samspel med handledare. De ska kunna värdera kvalitativt skilda nivåer av ämnesspecifikt kunnande. De studerande ska kunna problematisera förhållandet mellan kunskap och bedömning samt visa kunskap om juridiska aspekter av betygssättning. De ska vidare kunna ge exempel på hur bedömning i formativt syfte kan kommuniceras till elever och även hur bedömning kan kommuniceras i samarbete med APL-handledare. De ska visa på förståelse av bedömning och betygssättning genom att knyta an till och använda relevanta begrepp ur litteratur och föreläsningar. <i>Väl godkänd</i> För att studenten ska uppnå det högre betyget krävs förutom kriterierna för godkänt att de egna analyserna är utförliga och att slutsatser som dras är avancerade. Studenten ska kunna göra jämförelser mellan och kritiskt granska bedömningsunderlag och bedömningar. Genom att använda begrepp ur litteratur och föreläsningar ska studenten kunna diskutera och problematisera olika aspekter av bedömningens praktik. Studenten ska visa mycket god förmåga att analysera och värdera kvalitativt skilda nivåer av ämnesspecifikt kunnande.

	och dokumentera elevers lärande samt att, med utgångspunkt från gymnasieskolans läroplan, reflektera över lärandet i relation till den egna undervisningen	analys av ämnes-specifik bedömning. Kamratrespons. Seminarium 4 Litteratur om betygssättning som myndighetsutövning, utvärdering och dokumentation. Seminarium 5 Muntlig examination 2.	länkning, beskrivning av arbete med lärande och bedömning, diskussion och utvärdering. Muntlig examination 2: De studerande sammanfattar sina egna lärdomar utifrån egna och medstudenters kurserfarenheter.	
<i>Självständigt arbete med inriktning mot utvärdering och utvecklingsarbete, 15 hp</i>	<p>- kritiskt granska och problematisera olika modeller för och teorier om utvärdering och utvecklingsarbete inom pedagogisk verksamhet utifrån arbetet i skolan</p> <p>- visa förmåga att självständigt utvärdera och utveckla undervisning, eller pedagogisk verksamhet i övrigt, genom att urskilja, formulera och lösa problem</p> <p>- visa förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom kunna bidra till utvecklingen av yrkesutbildningen</p>	<p>Kursens första del: teorier och modeller för utvärdering och utvecklingsarbete.</p> <p>Föreläsning 1 Teorier och modeller kring skolutveckling som diskuterats de senaste tre åren.</p> <p>Seminarium 1 Larsson, P. & Löwstedt, J. (2014). <i>Strategier och förändringsmyter: ett organiseringsperspektiv på skolutveckling och lärares arbete.</i></p> <p>Föreläsning 2 Teorin om <i>praktikarkitekturer</i> och tre olika tillämpningar som gjorts på yrkesutbildning.</p> <p>Seminarium 2 Henning Loeb, I., Langelotz, L. & Rönnerman, K. (red.) (2019). <i>Att utveckla utbildningspraktiker – Analys, förståelse och förändring genom teorin om praktikarkitekturer.</i></p> <p>Föreläsning 3 Erfarenheter från utvärdering och skol-utvecklingsarbete.</p> <p>Seminarium 3 Langelotz. (2017). <i>Kollegialt lärande i praktiken: kompetens-utveckling eller kollektiv korrigerig.</i></p>	<p>Första delen: Grupptentamen där 3–4 studenter skriver tillsammans (med olika färger) i ett dokument där tre ställda frågor ska diskuteras.</p> <p>Andra delen: Självständigt arbete innehållande följande delar: 1. Identifiera och formulera ett problem 2. Läs på! 3a. Skapa en produkt <i>eller</i> 3b. Genomför en undersökning 4. Presentera 4a. Praktiskt estetiskt + 2 sid. skriftlig sammanfattning <i>eller</i> 4b. Skriftligt + 5 min. muntlig presentation.</p> <p>Som praktisk-estetisk redovisning erbjuds film eller utställning.</p>	<p>Godkänd För godkänt betyg på gruppredovisningen krävs visad kännedom om olika teorier och modeller för utvärdering och utvecklingsarbete inom pedagogisk verksamhet genom att med egna ord referera tydligt till sammanhang där de presenteras. De studerande använder sig av centrala begrepp på ett korrekt sätt. De visar att de kan granska dessa modeller och teorier kritiskt genom att diskutera för- och nackdelar. I denna diskussion ska de göra kopplingar till erfarenheter från praktiskt arbete med dessa modeller och teorier. Erfarenheterna kan vara egna eller komma från utbyte med andra verksamma inom skolan.</p> <p>För godkänt betyg på det självständiga arbetet ska de studerande visa att de har identifierat ett relevant problem, samt att de satt sig in i och reflekterat över tidigare genomförda och dokumenterade arbeten för att lösa liknande problem. De ska även kunna redovisa på ett granskningsbart sätt hur de antingen fördjupat sin förståelse för och kunskap om problemet eller kommit fram till en väl underbyggd lösning. De ska visa förmåga att arbeta självständigt och arbetet ska vara relevant för andra yrkeslärare.</p> <p>Väl godkänd För väl godkänt betyg krävs förutom ovanstående att de studerande visar att de är väl insatta i frågor som rör utvärdering och utvecklingsarbete inom pedagogisk verksamhet. De ska visa skicklighet i sökandet och granskandet av utbildningsvetenskaplig dokumentation som är relevant för valda problem. Valet av problem ska vara väl motiverat utifrån ett professionellt perspektiv samt ur ett samhällsperspektiv. De studerande visar på vilket sätt arbetet kan kopplas till tidigare genomförda utvecklingsprojekt. Arbetet visar på hög grad av självständighet och bidrar till</p>

		Kursens andra del: självständigt arbete med handledning i grupp och individuellt. Workshops och inspelade föreläsningar efter behov och önskemål.		utvecklandet av yrkeslärares arbete nationellt sett .
--	--	---	--	--

Analys och värdering

Att VFU:n är en integrerad del i utbildningen har tillsammans med att många studenter har arbete som yrkeslärare gjort att talet om undervisning är ständigt närvarande på seminarierna. Samtidigt har vi identifierat ett utvecklingsområde vad gäller såväl uppgiftsinstruktioner som uppföljning av VFU. Talet om VFU och undervisning har varit en central del av utbildningen, men vi ser ett behov av att utveckla examinationsformerna för att fullt ut säkerställa studenternas faktiska måluppfyllelse. Vi har därför initierat flera åtgärder för att bättre följa upp studenternas måluppfyllelse under VFU. Bland annat ser vi ett behov av att utveckla samverkansformerna mellan de högskoleförlagda lärarna och VFU-handledarna för att säkerställa den formativa såväl som summativa bedömningen av de studerandes didaktiska kompetens. Då i stort sett alla studenter redan är verksamma som yrkeslärare har en stor del av lärandeaktiviteterna och examinationerna tidigare handlat om hur de studerande kan *utveckla* sin didaktiska förmåga, och en mindre del om att bedöma det faktiska genomförandet av undervisning. Detta arbete pågår under våren 2020 och beskrivs vidare i avsnittet Uppföljning, åtgärder och återkoppling nedan.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt i examensordningen.

Mål 3. För yrkeslärarexamen ska studenten

- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att utveckla sin kompetens både i yrkesämnet och i det pedagogiska arbetet.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Dessa exempel kan bestå av kursmål, lärandeaktiviteter, hur examinationsuppgifter är utformade och vilka bedömningskriterier som används.

Beskrivning

Denna förmåga är generell och finns som en återkommande del av utbildningen, vilket den gör genom att flera examinationsuppgifter innehåller ett återkommande moment där de studerande reflekterar över den framåtsyftande frågan: Vad har du lärt dig under kursen och vad behöver du lära dig mer om i din yrkesroll? Inom VFU-kurser används även återkommande självvärderingar som en del av lärandet. Inför utvecklingssamtalen med VFU-handledaren fyller de studerande i en självvärdering där de värderar sin egen utveckling i relation till lärandemålen. I *Didaktik för yrkeslärare* förväntas de studerande i den avslutande skriftliga examinationen t.ex. reflektera över sina slutsatser och lärdomar kring det didaktiska problem som behandlats. Nedan ges exempel från tre kurser med stort fokus på lärande, elevers såväl som studentens eget lärande, och som tydligt behandlar och examinerar detta examensmål.

Kurs	Exempel på lärandemål	Lärandeaktiviteter	Examination	Bedömningskriterier
<i>Utveckling och lärande – gymnasieskolans yrkesprogram I, 7,5 hp (varav 3 hp VFU)</i>	- visa förmåga att beskriva och reflektera över den egna utvecklingen till lärare utifrån ett kunskapsteoretiskt perspektiv	Två föreläsningar om lärandeteorier. Seminarier om lärandeteorier med efterföljande VFU-uppgifter. De studerande gör observationer av egen och andras undervisning, presentation och diskussion på seminarium. Skriftlig individuell självvärdering utifrån kursmål och VFU.	Individuell skriftlig examinerande uppgift: 1. Med lärandeteorier som grund formulera egna lärdomar och redogöra för dem. 2. Reflektera över lärdomarna och anknyta dem till sin lärarprofession och VFU.	<i>Godkänt</i> De studerande redogör för och reflekterar över faktorer som påverkar lärande och utveckling på ett relevant sätt. <i>Väl godkänt</i> De studerande redogör för och reflekterar över faktorer som påverkar lärande och utveckling på ett relevant och nyanserat sätt.
<i>Utveckling och lärande – gymnasieskolans yrkesprogram II, 7,5 hp (varav 4,5 hp VFU)</i>	- visa förmåga att beskriva och reflektera över den egna utvecklingen till lärare utifrån ett kunskapsteoretiskt perspektiv och utifrån begreppet digital kompetens	Seminarier om digitalisering och lärande med tillhörande VFU-uppgifter. Studenten gör en undervisningsplanering med fokus på digitalisering och lärande i det egna yrkesämnet. Studenten gör en artikelsökning på aktuella vetenskapliga texter om lärande och digitalisering.	Skriftlig examination Använd texter och annat material som du framställt och sparat under kursens gång, bland annat undervisningsplanering och inlägg som du har gjort. Skriv utifrån detta material en text där du reflekterar över teman du arbetat med och över ditt lärande under kursen och under VFU.	<i>Godkänt</i> De studerande reflekterar utifrån teoretiska perspektiv och egna erfarenheter över faktorer som påverkar undervisning och lärande. De beskriver och reflekterar över den egna utvecklingen till lärare. De visar förmåga att använda digitala läresurser på ett medvetet och reflekterande sätt. <i>Väl godkänt</i> För väl godkänt betyg krävs förutom ovanstående att de studerande reflekterar på ett fördjupat sätt och att deras beskrivningar är nyanserade.

<i>Specialpedagogik – gymnasie-skolans yrkesprogram, 7,5 hp (varav 3 hp VFU)</i>	- visa förmåga att beskriva och reflektera över den egna utvecklingen till lärare utifrån ett specialpedagogiskt perspektiv samt utifrån begreppen digital kompetens och särskilda stödinsatser	Föreläsningar om specialpedagogiska teorier och stödinsatser. VFU-uppgifter med uppföljande seminarier . Studenten intervjuar EHT-personal på VFU-skolan. Studenten tar del av Skolverkets material , modul: språk i yrkesämnen (Reichenberg, <i>Strukturerade text-samtal</i>), och tillämpar detta i sin egen undervisning.	Individuell skriftlig examinerande uppgift: Utifrån kurslitteratur, seminariediskussioner och VFU i skolan reflekterar de studerande över sin pedagogiska verksamhet och färdighet med fokus på specialpedagogik, VFU och arbetet som verksam yrkeslärare. Två exempel på egen pedagogisk praktik ska behandlas i texten (1. ett valfritt exempel och 2. Strukturerade textsamtal).	<i>Godkänt</i> Innehållet i texten utgår från ett relevant urval av källmaterial. I texten relaterar de studerande sina egna argument och reflektioner till såväl studerad teori som egen undervisning. <i>Väl godkänt</i> Förutom kriterierna för godkänt krävs egna analyser och självständiga slutsatser utifrån valt material samt tydliga kopplingar mellan studerad litteratur och egen undervisning.
--	---	--	---	--

Ytterligare ett exempel på en kurs som bidrar till att de studerande utvecklar denna förmåga (examensmål 3) är den avslutande kursen *Självständigt arbete - utvärdering och utvecklingsarbete*, vilken bygger på att de studerande identifierar ett problem relaterat till sin egen undervisning och att de motiverar varför en fördjupad förståelse av problemet eller ett förslag på lösning är relevant även för andra yrkeslärare. Genom detta utbildas de studerande till lärare som kontinuerligt utvecklar den egna undervisningen genom ett systematiskt och dokumenterat arbetssätt. Studenternas bidrag har hållit hög kvalitet och på flera håll bidragit substantiellt till utvecklingen av undervisningen på den egna skolan. I framtiden avser vi att använda vårt nyskapade forum "Yrkeslärare Dalarna" för att sprida lyckade utvecklingsprojekt som studenterna genomfört och för att fortsätta diskussionen om yrkeslärares behov av ytterligare kunskaper. På detta sätt tar vi ansvar för att, inte bara träna blivande yrkeslärare i att identifiera sitt behov av ytterligare kunskaper, utan även för att de sedan ska ha kompetens att tillägna sig nya kunskaper samt att sprida sina bidrag till andra för att främja det kollektiva lärandet.

Analys och värdering

Den reflekterande karaktären på seminariernas hantering av innehåll tillsammans med utformningen av ett flertal examinerande uppgifter gör att de studerande tränas i att identifiera sina behov av ytterligare kunskap och kompetens. De teman som är vanligast förekommande i dessa reflektioner är olika sätt att förstå och arbeta med begreppet anställningsbarhet. Vidare diskuteras i stor utsträckning kontakter med APL-platser och på vilket sätt yrkeslärare hanterar relationerna till de egna eleverna, en relation som ofta kännetecknas av att de är elevernas förebilder.

Att vi tydliggjort vilka kurser som har huvudansvar för att detta examensmål inte bara behandlas utan även examineras ser vi som en styrka. Progressionen genom programmet behöver dock ses över och studenterna behöver erbjudas bättre stöd i sitt reflekterande över de egna kunskaperna och behovet av att utveckla sin kompetens. Stödet kan bland annat bestå av att verktyg för reflektion används så att reflektioner görs på olika nivåer. Genom ett utvidgat samarbete med sina VFU-handledare kan

studenterna också få ett bättre stöd i form av konstruktiv feedback på sina reflektioner över sin egen utveckling.

Sammantaget behöver arbetet med detta examensmål tydliggöras, då vi menar att ovan beskrivna yrkesdidaktiska workshops och kunskapsutbyte genom nätbaserade forumet *Yrkeslärare Dalarna* är viktiga delar av de blivande yrkeslärarnas professionella utveckling som livslångt lärande yrkespersoner. Som exempel kan nämnas att i maj 2020 genomförs en yrkesdidaktisk workshop på temat "Den nya tidens fordonslärare" som bl.a. tar upp den aktuella frågan: "Hur löser fordonslärare den snabba omställningen till distansundervisning och vad kan vi lära oss av detta?".

Slutligen, genom att utveckla studenternas förmåga att använda tidigare dokumenterade (beprovande) erfarenheter i den avslutande kursen *Självständigt arbete* erbjuds de olika vägar att uppfylla sina behov av ytterligare kompetens, men vi stödjer också uttryckligen nationella reformer som tydligare skulle tillgodose yrkeslärares specifika behov av kompetensutveckling, exempelvis vad gäller yrkesämneskunskaper.

Åtgärder

Forskning stödjer att framför allt yrkeslärare har stort utbyte av att arbeta med loggböcker vid utbildning. Som en del av utvecklingsarbetet gällande VFU siktar vi därför på att utöka arbetet med studenternas självvärdering och att kontinuerligt dokumentera och utvärdera sitt eget lärande, för att identifiera sina styrkor och sina behov av utveckling. Redan idag ligger studenternas självvärderingar och reflektioner över den egna utvecklingen till grund för utvecklingssamtalen med VFU-handledarna. Däremot saknas en rutinmässig överföring av resultatet av en självvärdering till nästa i samband med följande VFU-kurs. Vi arbetar därför med att utveckla en form av levande dokument som kan fungera som en sammanhållande del av utbildningen där den studerandes lärande och alltmer ökande förmåga att tillgodose sina behov av kunskap genom utbildning och samarbete med andra blir ett tydligt uttryck för progressionen i utbildningen.

Utformning, genomförande och resultat

Jämställdhet

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Redogör också för hur det säkerställs att studenterna uppnår den del av examensordningens mål som gäller jämställdhet, dvs. visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten.

Vid HDa:s lärarutbildningar ses examensmålet om jämställdhet som en del av det vi kallar läraryrkets värderelaterade dimensioner. För att kunna uppnå detta mål krävs, menar vi, en fördjupad kunskap om och förståelse för den demokratiska värdegrund som bygger på alla människors lika värde och rättigheter oberoende av kön, sexuell läggning, nationalitet eller religiös, etnisk eller kulturell tillhörighet.

Tillsammans med demokratibegreppet och dess fokus på jämlikhets-, jämställdhets- och likvärdighetsprinciper är också maktbegreppet av avgörande betydelse för förståelsen av jämställdhetsperspektivet. I skärningspunkten mellan demokrati- och maktbegreppen kan makt förstås som inflytande över beslut som har betydelse för det egna livet, såväl i kollektiva beslutsprocesser på samhällsnivå som i beslut om det egna arbetet i arbetslivet och i skolan, men också i de sociala och personliga sfärerna. I det här avseendet kan begreppet makt förstås som möjlighet att utöva inflytande över det man gör och över de villkor som påverkar det man gör. För att lärarstudenterna ska utveckla en mer komplex förståelse för maktbegreppet och dess betydelse för jämställdhetsperspektivet tas ett antal underliggande begrepp upp till diskussion och problematiseras, såsom substantiell makt, positionsmakt, diskursiv makt, strukturell makt/förtryck, intersektionalitet (utifrån exempelvis genus-, sexualitets- och etnicitetsaspekter), tolerans och ömsesidig respekt.

Jämställdhetsperspektivet behandlas i flera kurser, särskilt under programmets första år. I den inledande kursen *Skolväsendets historia och samhällsuppdrag för yrkeslärare* beaktas jämställdhet och jämlikhet som begrepp och hur de kan förstås i en utbildningskontext vid ett seminarium där kurslitteratur om skolans värdegrund behandlas, liksom de grundläggande värden som uttrycks i skolans läroplaner samt i FN:s barnkonvention. I den efterföljande kursen *Ledarskap för yrkeslärare* kommuniceras samma tema genom en VFU-uppgift där studenterna genomför en observationsuppgift med fokus på goda elevrelationer i överensstämmelse med skolans värdegrund i allmänhet och jämställdhetsperspektivet i synnerhet (kurslitteratur: Nylund, 2013; Ambjörnsson, 2010). I kursen *Sociala relationer för yrkeslärare* förankras sedan jämställdhetsperspektivet. Se exempel nedan.

Till skillnad mot HDa:s andra lärarutbildningar, i synnerhet förskolläro- och grundlärarutbildningarna, är studentgruppen inom yrkeslärarutbildningen relativt jämställd sett till andel män och kvinnor. Av programmets totalt 100 registrerade studenter under 2019 var 51 % män.

Avslutningsvis vill vi ändå betona att HDa har ett viktigt *direkt* ansvar för att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i sina studier. Utbildning är i sin tur en tung faktor vad gäller makt, inflytande och ekonomiska villkor, och jämställd utbildning bidrar därmed även till målet om jämställd makt och ekonomisk jämställdhet för HDa:s studenter i deras framtida yrkesliv. Men HDa:s verksamhet har också ett minst lika viktigt *indirekt* uppdrag, genom den samhällspåverkan som studenterna har i sin framtida yrkesgärning. Innehållet i utbildningen kan bidra till att de yrkeslärare vi utbildar arbetar för en mer jämställd skola och ett mer jämställt yrkesliv. Sannolikt är detta den tyngsta jämställdhetseffekten av HDa:s verksamhet. Därför är det viktigt att all utbildning bidrar till att utveckla studenternas medvetenhet om och perspektiv på kön och makt, grundade på växande insikter i de etiska grundprinciper som jämlikhetssträvanden vilar på – alla människors lika värde, rättvisebegrepp, hållbarhetens innebörder, m.fl. Vi är fullt medvetna om att vi inom utbildningen kan bli ännu bättre på att fullgöra detta ansvar genom att mer systematiskt lyfta fram och följa upp jämställdhetsperspektivet som en egen aspekt inom ramen för läraryrkets värderelaterade dimensioner. Detta är något som kommer att lyftas fram i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

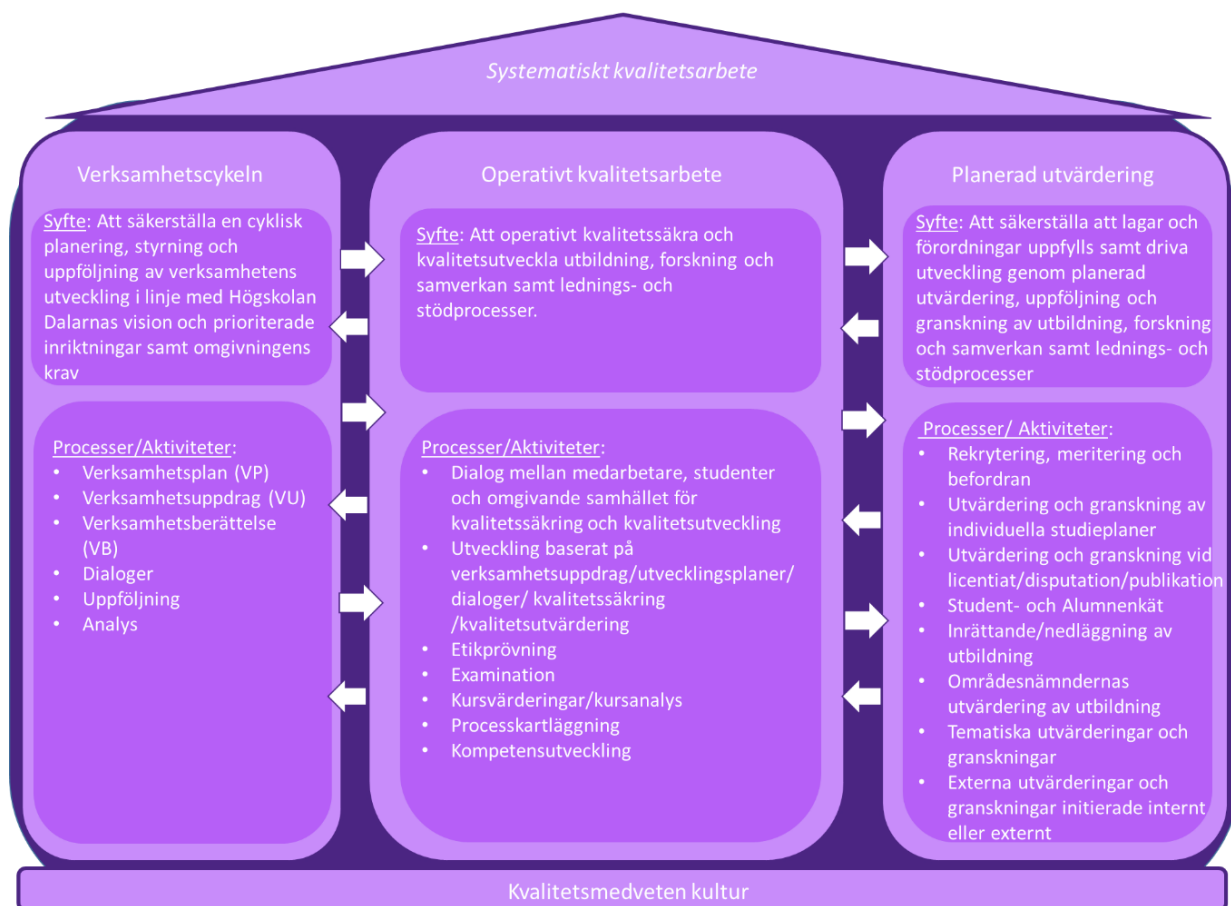
Bedömningsgrunder:

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Yrkeslärarprogrammet omfattas av och följer HDa:s gemensamma system för kvalitetsarbete som fick omdömet godkänt kvalitetssäkringsarbete i den UKÄ-granskning som gjordes 2017. Grunden för detta arbete är att skapa goda förutsättningar för en *kvalitetsmedveten kultur* som enligt HDa:s policy för det systematiska kvalitetsarbetet ska präglas av "tydligt ledarskap, öppenhet och transparens, beredskap till omprövning och vilja till förbättringsarbete". På denna grund bärs sedan kvalitetsarbetet upp av olika processer och aktiviteter som beroende på syfte kategoriseras i tre ömsesidigt stödande pelare: verksamhetscykeln, operativt kvalitetsarbete och planerad utvärdering. Kvalitetssystemet illustreras i nedanstående figur.

Verksamhetscykeln inom yrkeslärarprogrammet består av verksamhetsplan (VP) och verksamhetsberättelse (VB). Då yrkeslärarprogrammet i sig inte utgör en egen resultatenhet med egen budget, utan, som beskrivits ovan, drivs gemensamt av medverkande akademier och ämnesavdelningar, upprättas inget särskilt verksamhetsuppdrag (VU) för yrkeslärarprogrammet. Däremot upprättas verksamhetsplan med både ett- och treårigt perspektiv. VB och VP följer en gemensam struktur som utarbetats inom lärarutbildningskansliet och behandlar följande delar: organisation och ledning, studenter i programmet (dimensionering, programretention, avhopp), programmets upplägg (kursutbud, examenstillstånd, kurs- och programutveckling), verksamhetsförlagd utbildning, forskningsanknytning, samverkan, internationalisering, lärarresurser och lärarkompetens, samt för VB: uppföljning och programutvärdering.

Lärarutbildningsprogrammets VP utarbetas under våren, direkt efter det att föregående års VB har analyserats och följts upp i dialog med såväl lärarutbildningens ledningsgrupp som medverkande ämnesavdelningar. Programansvarigs förslag till VP tas sedan upp till dialog under en gemensam strategidag tillsammans med lärarutbildningens ledningsgrupp och beslutas före sommaruppehållet. Detta betyder att programmets VP blir vägledande och till viss del styrande för de VP och VU som sedan utarbetas av och för alla de ämnesavdelningar som medverkar i respektive utbildningsprogram. Särskilt tydlig blir programmets beställarfunktion gentemot ämnen som har sitt huvudsakliga uppdrag inom lärarutbildningen. Det är dock viktigt att framhålla att programansvarig tillsammans med lärarutbildningens ledningsgrupp endast sätter ramarna för ämnenas verksamhet inom lärarutbildningen (t.ex. omfattning av kurser, volym av studenter, behov av lärarresurser och programutveckling), men det

är ämnesavdelningarna själva, i dialog med programledningen, som ansvarar för utveckling, genomförande och uppföljning av sin verksamhet.

Huvuddelen av yrkeslärarutbildningens arbete med uppföljning, åtgärder och återkoppling sker inom det som ovan definieras som operativt kvalitetsarbete, dvs. det ständigt pågående arbete som sker i syfte att kontinuerligt kvalitetssäkra och kvalitetsutveckla utbildningen och dess förutsättningar. Detta kvalitetsarbete sker på flera olika nivåer, från kursnivå till lärosätetsnivå.

På kursnivå handlar det om en kontinuerlig dialog mellan lärare och studenter med det gemensamma syftet att skapa bästa förutsättningar för de studerande att uppfylla kursens lärandemål. Varje kurs inleds därför med en genomgång av vad lärandemålen mer konkret innebär, hur kursens innehåll och arbetsformer är utplagda för att de studerande ska kunna utveckla dessa kunskaper, färdigheter och förmågor, samt hur examinationen säkerställer måluppfyllelsen. Undervisande lärare (eller kursansvarig) har då möjlighet att motivera och förklara kursens utplägg, bl.a. på basis av tidigare kursutvärderingar.

När det gäller utvärdering av avslutad kurs så följer yrkeslärarprogrammet de *Regler för kursvärdering och kursanalys* som gäller för samtliga kurser vid HDa, dvs. att kursansvarig sammanställer en utvärdering (analys) som baseras på kursens förutsättningar och utfall (andel VG, G och U), studenternas synpunkter (kursvärdering) samt medverkande lärares synpunkter. Kursanalysen inklusive eventuella förslag till åtgärder återkopplas sedan till såväl studenter (på kursens kursrum på lärplattformen) som medverkande lärare, samt till ämnesföreträdare, avdelningschef och programansvarig. Vid behov av åtgärder som inte ryms i det kontinuerliga kursutvecklingsarbetet som sker inom kursbudget anhåller kursansvarig om ytterligare utvecklingsmedel från ämnet eller avdelningen.

Förutom den kontinuerliga uppföljning som sker på kurs- och ämnesnivå genomför de studerande en programvärdering direkt efter att den sista kursen är avslutad. Frågorna i denna studentenkät utgår till stora delar från examensmålen och ber de svarande att värdera hur väl utbildningens olika delar givit dem förutsättningar att utveckla dessa kunskaper, färdigheter och förmågor. De studerande får även möjlighet att värdera och kommentera hur väl programmets examinationsformer svarar mot målen. Då yrkeslärarprogrammet har antagning endast till vårterminen genomförs programvärderingen i januari varje år. Resultaten från dessa sammanställs och redovisas i den VB som skrivs i februari och sedan ligger till grund för nästkommande års VP i vilken nödvändig kurs- och programutveckling skrivs fram.

Ett betydelsefullt underlag för vårt operativa kvalitetsarbete och den program- och kompetensutveckling som genomförs är också de återkommande alumnenkäter som HDa tillsammans med ett 20-tal andra lärosäten ansvarar för i samarbete SCB. Två år efter examen får samtliga lärare och förskollärare i landet svara på ett 50-tal frågor om utbildningens betydelse, sin nuvarande situation/anställning samt lämna ett omdöme om utbildningen. Då denna alumnenkät nu genomförts sex gånger sedan 2010 (med en svarsfrekvens på 40–60 %) har vi idag en mycket god kunskap om hur våra alumner som nu arbetar som yrkeslärare värderar den utbildning vi ansvarat för. Dels kan vi se hur svaren från yrkeslärarna skiljer sig från övriga lärarkategorier, dels ser vi vad som utmärker alumnerna från HDa jämfört med de från övriga lärosäten.

Ytterligare en del av den planerade utvärderingen, kvalitetsarbetets tredje pelare, är de granskningar och uppföljningar som genomförs av Områdesnämnden för utbildningsvetenskap (ONUTB). Dels fastställer områdesnämnden alla utbildningsplaner inom lärarutbildningsområdet, dels genomför nämnden regelbundna utbildningsutvärderingar av de ämnen som ingår i området, av särskilda teman och av utbildningsprogrammen i sin helhet. Enligt den granskningscykel som ONUTB följer skulle yrkeslärarutbildningen utvärderas ha utvärderats 2019, men med anledning av UKÄ:s pågående utbildningsutvärderingar av lärarutbildningarna har den interna utvärderingen skjutits fram.

Sammantaget utgör de kontinuerliga kurs-, ämnes- och programuppföljningarna tillsammans med de planerade utvärderingarna och alumnenkäterna ett gott kunskapsunderlag utifrån vilket nödvändiga åtgärder kan vidtas i form av kompetensutveckling och programutveckling. Exempel på satsningar som har gjorts på att utveckla lärarkompetensen inom för utbildningen angelägna områden har beskrivits ovan. När det gäller programutveckling har lärarutbildningens ledningsgrupp sedan 2015 avsatt strategiska medel på programvisa utvecklingsprojekt, dvs. kollegiala utvecklingsgrupper som arbetat över kursgränserna för att skapa bättre förutsättningar för de studerande att under ordinarie studietid utveckla de kunskaper och förmågor som fastställs i examensmålen. Nedan ges exempel på sådant operativt kvalitetsarbete inom yrkeslärarutbildningen.

Våra analyser av studentgenomströmningen visar på relativt få avhopp jämfört med våra andra lärarutbildningsprogram. De avhopp som ändå sker kommer oftast mycket tidigt i utbildningen, vanligtvis under den första terminen, och beror i många fall på att studenterna upplever en för hög arbetsbelastning. Det är inte ovanligt att många arbetar heltid samtidigt som de studerar. Andra vanligt förekommande orsaker till avhopp är privata skäl. Vi ser också från våra analyser av programretentionen att de som gör studieavbrott tenderar att komma tillbaka efter en eller ett par terminer för att slutföra sina studier. Åtgärder som vi har vidtagit för att motverka andelen avhopp, förutom det som nämnts ovan, är att förtydliga redan från början att utbildningen förutsätter halvtidsstudier.

Operativt kvalitetsarbete inom programmet

Sedan hösten 2017 har flera genomlysningar av programmet genomförts som har identifierat olika utvecklingsområden och lett till olika utvecklingsprojekt där åtgärder diskuterats fram i arbetslaget för yrkeslärarprogrammet och därefter genomförts. Sådana genomlysningar, med olika teman, kommer genomföras vart tredje år och vara ledande för de utvecklingsarbeten som sedan genomförs. Detta arbete ligger således till grund för, och dokumenteras bland annat genom, verksamhetsberättelser och verksamhetsplaner. Nedan ges några exempel på denna typ av operativt kvalitetsarbete inom yrkeslärarutbildningen.

En genomlysning avseende den vetenskapliga förankringen av programmet har publicerats i *Nordic Journal of Vocational Education and Training* (Annerberg & Fändrik, 2018). Denna genomlysning var relativt omfattande och behandlade bland annat val av kurslitteratur, vilka tankeprocesser som studenterna tränades i och vilken sorts examinationer som användes. Ur denna analys framträdde bland annat behov av vetenskapliga artiklar som kurslitteratur, större enhetlighet vad gäller uppgiftsinstruktioner och behov av att låta studenterna träna på att referera och att syntetisera mer. Vi såg också att stor vikt lades vid att koppla samman teori och praktik genom reflektioner över egna erfarenheter. I januari 2019 gjordes en annan större genomlysning av programmet utifrån examensmålen och vilka kurser som hanterade dem. Vi identifierade vilken kurs på programmet som kunde sägas ha huvudansvar för varje examensmål och initierade ett projekt där progressionen mellan kurserna skulle ses över och där arbetet leddes av kursansvarig för den kurs som hade huvudansvaret. Genomlysningen visade att tre examensmål (eller delar av mål) hanterades alltför styvmoderligt på programmet. Dessa delar var vuxnas lärande, förmågan att lyssna och samverka med vårdnadshavare. Det visade sig också att flera examensmål examinerades i huvudsak genom VFU och att vi behövde reda ut på vilket sätt dessa mål examinerades i de enskilda kurserna för att tydliggöra progressionen. En tredje genomlysning av programmet genomfördes därför hösten 2019 på temat VFU. Detta arbete resulterade i ett beslut att framför allt samverkansformerna med VFU-handledarna och uppföljningen av de studerandes VFU behövde stärkas.

En annan viktig del i det operativa kvalitetsarbetet som bidrar till att identifiera behov av utveckling är de regelbundna kurs- och programutvärderingar som sker inom utbildningen. Eftersom studenterna över lag är nöjda med utbildningen har dessa utvärderingar inte lett till några genomgripande förändringar. Nedan

beskrivs dock några exempel på programutveckling som har genomförts utifrån kurs- och programutvärderingar.

Ett första exempel på åtgärder som vidtagits som en del av det operativa kvalitetsarbetet är arbetet med utbildningens vetenskapliga grund och utvecklingen av de studerades vetenskapliga kompetens. För att hålla kurslitteraturen aktuell skapades en gemensam mapp i Teams för tips om aktuell forskning och ny kurslitteratur samtidigt som tips på aktuella artiklar blev en stående punkt på programmötenas dagordning. Programansvarig sammanfattar innehållet i nya artiklar publicerade i *Nordic Journal of Vocational Education and Training*. Inom ämnet pedagogiskt arbete arbetas för att examinator ska få en mer central roll för hanteringen av kurslitteratur, vilket i sig skapar diskussioner om vilken aktuell forskning som lämpar sig bäst för studenterna i olika kurser. Resultatet är att det nu finns fler forskningsartiklar bland kurslitteraturen än innan genomlysningen.

Relaterat till detta är studenternas svårigheter med skrivande i allmänhet, och akademiskt skrivande i synnerhet, samt behovet av en mer konsekvent begreppsanvändning vad gäller uppgiftinstruktioner, vilka båda har hanterats i ett större utvecklingsarbete gällande studenternas skrivande. Vi utgår nu programgenomgående från de begrepp för olika sorters texter som introduceras i boken *Akademiskt skrivande* (Blomström & Wennerberg, 2015), vilken utgör kurslitteratur i samtliga kurser. I denna bok finns definitioner, exempel och olika former av skrivstöd. Att instruktioner är konsekventa skapar både större tydlighet i vad som efterfrågas och tydligare stöd för skrivandet för den som är ovan skribent. För studenterna är det, till skillnad från lärarna, valfritt att använda bokens råd. Det finns ingen anledning att i detalj styra utformningen av texter för den som redan behärskar skrivandet, snarare tvärtom. Till synes sker utvecklingen av studenternas skrivande i samklang med åtgärder för att höja den vetenskapliga förankringen av utbildningen genom tydliggörandet av hur olika vetenskapliga processer hanteras i olika texter. Ett annat sätt vi stödjer studenternas utveckling av skrivförmåga är att vi första terminen erbjuder en timmes individuell skrivcoachning av en språkrådgivare och återkommande workshops om skrivande efter de behov lärarna identifierar och utifrån studenternas efterfrågan. Samtidigt som dessa satsningar görs på stöd för skrivande så arbetar vi aktivt för att studenternas ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga, och sin möjlighet att redovisa sina kunskaper, på andra sätt än genom skrivande av text. I den avslutande kursen *Självständigt arbete med inriktning mot utvärdering och utvecklingsarbete* (15 hp) erbjuds till exempel praktiskt-estetiska redovisningsformer istället för skrivande, med gott resultat.

Ett annat exempel på operativt kvalitetsarbete som initierats efter ovan beskrivna programgenomlysningar är det pågående arbetet med att stärka samverkansformerna med VFU-handledarna och att säkerställa den examination som sker genom VFU. Åtgärder som hittills vidtagits är ett förtydligande och en utökning av examinatorns roll, tätare kommunikation mellan VFU-handledare och seminarieledare vid HDa, framskrivning av tydligare bedömningskriterier samt ett förtydligande av kursansvarigas ansvar för att säkerställa examination av de lärandemål kursen omfattar.

Ett tredje exempel på åtgärder som vidtagits efter genomförda utvärderingar är de förbättrade möjligheter som skapats inom utbildningen för att de studerande efter avslutade studier ska kunna fortsätta att studera på magisternivå. Som nämnts ovan kan vi nu erbjuda de studenter som vill att under den avslutande kursen *Självständigt arbete med inriktning mot utvärdering och utvecklingsarbete* (15 hp) skriva en akademisk uppsats som motsvarar ett självständigt arbete på kandidatnivå. Detta gör att de som har ytterligare akademiska studier om 90 hp (eller motsvarande kunskaper) kan bli behöriga till HDa:s magisterprogram i pedagogiskt arbete. Redan nu under våren 2020 läser en yrkeslärare på detta magisterprogram.

Studentperspektiv

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för

Bedömningsgrund:

Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Som beskrivits ovan tas studentperspektivet i beaktande från individ- och kursnivå till program- och lärosätetsnivå. En stor del av det formella arbetet med kurs- och programutvärderingar, och på vilket sätt studenternas synpunkter tas i beaktande i kvalitets- och utvecklingsarbetet, har redan beskrivits under rubriken *Uppföljning, åtgärder och återkoppling*. Men det finns några aspekter av det formella inflytandet som studenterna har på utbildningen, samt några konkreta exempel på kursutveckling där vi arbetat tillsammans med studenterna, som vi vill komplettera med här.

Samtliga nya och reviderade kursplaner inom yrkeslärarprogrammet bereds inom akademien UHS beredningsgrupp för kursplaner för beslut av akademichef. Förutom lärarrepresentanter finns alltid minst en studeranderepresentant med i beredningsgruppen, utsedd av studentkåren. Även om studentrepresentanten inte alltid är en lärarstudent så är vår erfarenhet att denna tar en aktiv roll i beredningsarbetet och har ett viktigt inflytande på de beslut som fattas. På samma sätt bereds och beslutas nya och reviderade utbildningsplaner inom lärarutbildningsområdet av Områdesnämnden för utbildningsvetenskap (ONUTB), men med den skillnaden att det här finns minst en studeranderepresentant som också är lärarstuderande. Förutom inflytande över utbildningsplanerna, vilka ytterst styr utbildningens innehåll och genomförande, har dessa studeranderepresentanter även en viktig roll i de interna kvalitetsgranskningar som ONUTB regelbundet genomför, vilka även identifierar angelägna utvecklingsområden för respektive utbildning.

I syfte att ytterligare förstärka det formella studentinflytandet beskrivet ovan, skapades hösten 2019 ett studentprogramråd med en rådgivande funktion för programutveckling. Studentprogramrådet träffar programansvarig två gånger per termin (februari, maj, september, november) för ett samtal där övergripande frågor som rör utbildningens upplägg och genomförande diskuteras. Målet är att ha fyra representanter från varje årskull (dvs. tolv studenter), och i februari 2020 samlade studentrådet sju deltagare. Exempel på frågor som hanteras av rådet är utformningen av det nätbaserade forumet "Yrkeslärare Dalarna", arbetsformerna kring studiegrupper samt utformningen av yrkesdidaktiska workshops.

När det gäller studentinflytande på kursnivå, dvs. utöver de anonyma kursvärderingarna efter avslutad kurs, kan det se lite olika ut i olika kurser. Vissa kurser använder sig av det vi kallar kurslag, vilket innebär att ett urval studentrepresentanter träffar kursansvarig lärare i mitten av kursen. Andra kurser med få studenter har återkommande dialog direkt med de studerande om kursens upplägg och innehåll. Oavsett vilket upplägg kursansvarig lärare väljer finns det möjligheter för de studerande att påverka – och för läraren att åtgärda – undervisningen redan under kursens gång. I de flesta av programmets kurser har de studerande en och samma seminarieledare genom hela kursen (eller delkursen), vilket gör att denna kontinuerligt kan föra en dialog med studenterna och snabbt göra justeringar i kursupplägget, inom rimliga ramar.

Kursen *Självständigt arbete med inriktning mot utvärdering och utvecklingsarbete*, 15 hp, avslutar programmet och får här fungera som exempel på hur ett mer utvecklat studentinflytande kan fungera på kursnivå. Kursen skapades våren 2019 och gick första gången hösten 2019. Vid utvecklingen av kursen bjöds tredjeårsstudenterna in till ett dialogmöte där de fick delge sina önskemål om kursens utformning sett till upplägg och innehåll. Studenterna önskade att den första delen av kursen som behandlade teorier och modeller för skolutveckling skulle genomföras som gruppexamination med skrivande av hemtentamen som examinationsform. De studerande erbjuds också stöd i form av föreläsningar med efterföljande seminarier för att komma igång med grupparbetet. Studenterna menade inför kursen att det fanns behov av att diskutera studenterna emellan innan seminarierna eftersom de upplevde att seminarierna inte alltid blev givande om inte alla haft chansen att tänka och diskutera med andra innan själva seminariet. Vi har därför infört gruppdiskussioner inför seminarierna. Seminarierna fungerar sedan som stöd för skrivandet av hemtentamen genom att erbjuda möjlighet att diskutera och fördjupa innehållet i kurslitteratur och föreläsningar. Efter hemtentamen inleds den självständiga delen av kursen då studenterna får fördjupa sig inom valfritt ämnesområde efter att de identifierat ett problem och motiverat ett projekt för att antingen producera något (t.ex. en artefakt, en metod eller ett arbetssätt) som kan hjälpa till att lösa problemet eller undersöka problemet för att fördjupa förståelsen av det. Förutom detta val, mellan att producera eller undersöka, ville studenterna även kunna välja om redovisningen skulle vara i huvudsak praktisk-estetisk eller skriftlig. Praktisk-estetiska redovisningsformer av de självständiga arbetena kan t.ex. vara en film eller utställning. Halvvägs in i kursen erbjuds studenterna möjlighet till extrainsatta workshops som komplement till handledningen, t.ex. om möjliga redovisningsformer och om sökandet av källor till sina arbeten. Utvecklingen av denna kurs visar på styrkorna i att kunna möta studenternas önskemål samtidigt som kvalitetskraven tydliggörs, vilka möjligheter det finns till förändringar av utbildningens utformning i samråd med studenterna och vilka utmaningar som skapas när många viljor ska tillgodoses. Eftersom vi är mycket nöjda över det inflytande studenterna visade sig ha fått över sina egna arbetsplatser på skolorna genom de genomförda projekteten, kommer vi fortsätta att tillsammans med kommande studentgrupp utveckla den avslutande kursen till ett för studenterna relevant projekt där kvalitet kan visas genom flera olika redovisningssätt. På detta sätt får utbildningen stor relevans för studenterna och kan bidra till utvecklingen av yrkeslärarprofessionen. Resultaten från den avslutande kursutvärderingen ger gott stöd för det fortsatta arbetet och för att vi tillsammans med studenterna valt en givande riktning för utbildningen.

När det gäller det informella studentinflytandet så upplever såväl studenter som lärare och programledning att det finns öppna informationskanaler för en konstruktiv dialog. Undervisande lärare finns tillgängliga i samband med undervisningen via nätet. Likaså finns lärare, kurs- och programansvariga alltid tillgängliga via telefon, e-post och personliga besök. Dessa informella kontakter med enskilda studenter fungerar som ett viktigt, och ofta fördjupande, komplement till de synpunkter som samlas in via de mer formella informationskanalerna.

De synpunkter som framkommer via ovanstående öppna och informella informationskanaler rör ofta undervisningens praktiska genomförande, såsom vilka delar och moment som bäst kan genomföras via den nätbaserade lärplattformen och hur campusträffarna bäst kan utnyttjas för att optimera studenternas lärande. Ibland kan det vara svårt att göra ändringar under pågående kurs, men gällande t.ex. tider för inlämning av uppgift så finns alltid en flexibilitet utifrån studenternas önskemål. Andra typer av ärenden som kommer upp via det informella studentinflytandet berör ofta studenternas studie- och livssituation där de frågar om någon form av anpassning, t.ex. inlämning av uppgifter eller gruppindelning. I den mån det är möjligt och rimligt så försöker vi alltid att tillmötesgå studenternas behov. Studenter med intyg om anpassning får alltid, i dialog med kursansvarig och undervisande lärare, den anpassning som behövs.

Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Som redan framgår av beskrivningarna av utbildningens förutsättningar ovan kännetecknas lärarutbildningsområdet vid HDa av en väletablerad och nära samverkan med skolhuvudmännen i Dalaregionen. Pedagogiskt utvecklingscentrum Dalarna (PUD) utgör navet i denna samverkan och byggdes upp tillsammans med kommunerna i Dalarna med omnejd under 1990-talet under devisen "lärarutbildning som skolutveckling". Således var samverkan ursprungligen fokuserad på lärarstudenternas verksamhetsförlagda utbildning, som möjliggjorde för medverkande skolor att ta del av den kunskapsutveckling som ägde rum på HDa. Som illustreras i nedanstående figur är VFU:n fortfarande den bärande basen i samarbetet, men i takt med att huvudmännens behov av skolutveckling – och lärarutbildningens behov av praktisk forskning och ett starkare professionsperspektiv – har ökat, har samverkan kommit att omfatta en betydande mängd gemensamt drivna och gemensamt finansierade aktiviteter och projekt.

Dessa aktiviteter består idag bland annat av olika ämnesdidaktiska nätverk där HDa bjuder in verksamma lärare och VFU-handledare i regionen för att diskutera ämnesdidaktiska frågor under en kvällsträff, forskningscirklar där lärare från en eller flera skolor samarbetar med en forskare vid HDa under en sammanhängande period utifrån en verksamhetsinitierad problemställning, magisterutbildning som möjliggör för verksamma lärare och rektorer att bygga på sin grundutbildning och meritera sig för vidare forskarstudier, forskarutbildning till licentiat- eller doktorexamen inom ramen för den samfinansierade forskarskolan Skolnära, samt gemensamma forsknings- och utvecklingsprojekt som syftar till att utveckla skolans såväl som lärarutbildningens vetenskapliga grund (Skolforskningsfonden). Allt samarbete som sker inom de olika nivåerna i nedanstående figur bygger på idén att utveckla ny kunskap genom att knyta samman verksamheterna i skola och akademi, arbetsliv och utbildning, under hela yrkeslivet.

Arbetslivets perspektiv i utbildningen stärks också genom den omfattande fortbildning av verksamma lärare som bedrivs på uppdrag av Skolverket såväl som av skolhuvudmännen. De många mötena med verksamma lärare ger lärarutbildarna en god inblick i de specifika utmaningar som lärarstudenterna kommer att möta i arbetslivet.

Ytterligare ett sätt att säkerställa utbildningens användbarhet, och att studenterna efter examen är väl rustade att möta förändringar i arbetlivet, är genom de återkommande alumnenkäter som beskrivits ovan. Då över 90 % av våra alumner får anställning som lärare direkt efter examen får vi genom dessa enkätsvar en god värdemätare på hur väl vår utbildning förbereder för yrkesverksamheten. Utbildningens användbarhet framgår också i samband med de dialogmöten som representanter för PUD och lärarutbildningen genomför varje år tillsammans med skolchefer och rektorer inom respektive partnerkommun. Vi får då möjlighet att följa upp hur väl våra studenter under VFU:n, och våra alumner när de fått anställning, klarar av arbetslivets utmaningar.

Nedan ges tre olika exempel på mer specifik samverkan med arbetslivet inom yrkeslärarutbildningen.

Den tidigare nämnda *yrkesdidaktiska workshopen*, där verksamma yrkeslärare bjuds in för att hålla i en workshop om speciella yrkesdidaktiska metoder eller där hantering av yrkesdidaktiska problem diskuteras och ges förslag på lösningar, är ett exempel på hur utbildningen samverkar med arbetslivet. För dessa workshops har intresset varit stort från såväl studenter, yrkeslärare, branschorganisationer och Skolverket. Kommande workshops är planerade till april–maj 2020 på följande tre teman: bygg, fordon och omvårdnad.

Det andra exemplet är det digitala forum HDa skapat genom webbplatsen *Yrkeslärare Dalarna*. Ursprungligen skapades webbplatsen för att hålla kontakten mellan yrkeslärarprogrammet och dess alumner, men nu har den utvecklats till ett forum som lyfter utbildningsrelaterade frågor som är viktiga för alla verksamma yrkeslärare, samt till att utgöra en kontaktyta mellan verksamma yrkeslärare, studenter och forskare. En övergripande ambition är att sätta ljus på yrkeslärarprofessionen och att lyfta dess status för att på så sätt locka flera att arbeta som yrkeslärare. Webbplatsen kommer att ha gästskribenter (t.ex. yrkeslärare, branschföreträdare, studenter, alumner, forskare, utbildningsansvariga) och diskussionsforum, och är således tänkt att fungera som ett forum för, med och av yrkeslärare med uppdateringar minst en gång i månaden.

Det tredje exemplet på samverkan med arbetslivet i syfte att stärka utbildningens kvalitet och säkerställa att den svarar upp mot regionens kompetensbehov är kopplat till det utvecklingsarbete kring VFU som redan nämnts ovan. Förutom att utveckla samverkansformerna mellan de högskoleförlagda och de verksamhetsförlagda lärarutbildarna under utbildningen, kommer programansvarig att hålla i gemensamma informationsträffar med handledare varje termin. För de erfarna VFU-handledare som redan har genomgått en grundläggande handledarutbildningen om 7,5 hp kommer HDa till hösten 2020 att erbjuda en fördjupningskurs på ytterligare 7,5 hp, som även efterfrågats av lärare i regionen. Denna kurs kommer att ligga på avancerad nivå och kan ingå i lärosätets magisterprogram i pedagogiskt arbete. Kursen utgör första delen i en satsning på att utveckla formerna för VFU inom HDa:s olika arbetsintegrerade lärarutbildningsprogram. Då i stort sett alla yrkeslärarstudenter arbetar samtidigt som de studerar ser vi stora fördelar i att involvera verksamma yrkeslärare och skolhuvudmän ännu mer i utbildningen för att utnyttja de möjligheter som integrering av studier och yrkesarbete erbjuder. Programansvarig för yrkeslärarprogrammet ingår därför i olika arbetsgrupper med skolledare i PUD-regionen för att gemensamt hantera det ökande behovet av utbildning för bl.a. yrkeslärare, t.ex. genom att göra utbildningen mer behovsanpassad och att hitta mer flexibla utbildningsformer.